

Sensorinės aplinkos nauda švietimo įstaigose

Dabartiniame pasaulyje, kuriame vaikai yra ugdomi institucijų, technologijų ir žiniasklaidos, jie susiduria su visuomenės spaudimu, neretai klaidinančiomis geopolitinėmis įtakomis bei kitomis vienaip ar kitaip įtaką darančiomis socialinėmis struktūromis, kurios net sąmoningai bandant nuo jų atsiriboti, turi poveikį kasdieniam gyvenimui. Vis dėlto, pastaruoju metu jau vykdomi sėkmingi bandymai siekiant pritaikyti pažangiausias technologinius sprendimus labiausiai pažeidžiamoms visuomenės grupėms. Kol yra kalbama, kad vaikai, tai mūsų ateitis, norėtūsi matyti, kad rimtas darbas vyksta dabartyje, nes ateitis neišaugs tokia, kokios norime, jei šiandien neįdėsime pakankamai pastangų.

Vienas tokių technologinių pažangių sprendimų - sensorinė aplinka. Žinoma, kad multisensorinė aplinka ir įrenginiai yra naudojami vaikų su įvairiomis negaliomis ugdyme jau kelis dešimtmečius, tačiau per tokį laikotarpį visa technologija stipriai pasistūmėjo į priekį, o ta dalis, kuris skirta marginalinėms grupėms, deja, labai lėtai juda į priekį.

Sensorinė aplinka turi galimybę žengti koja kojon su naujausiomis technologijomis. Ji atliepia individo ar grupės įvairius edukacinius – akademinis, emocinius, elgesio – poreikius trimis būdais.

- 1) **Integuota erdve kiekvienam individui jo amžiaus/raidos grupėje.** Visi vaikai, nepriklausomai nuo jų gebėjimų, turėtų lankyti mokyklas. Ugdymo specialistų uždavinys - sukurti tokią visa apimančią (holistinę) sistemą, kurioje asmenys galėtų panaudoti savo pilną potencialą. Kai kuriems vaikams visą galimą potencialą apribos

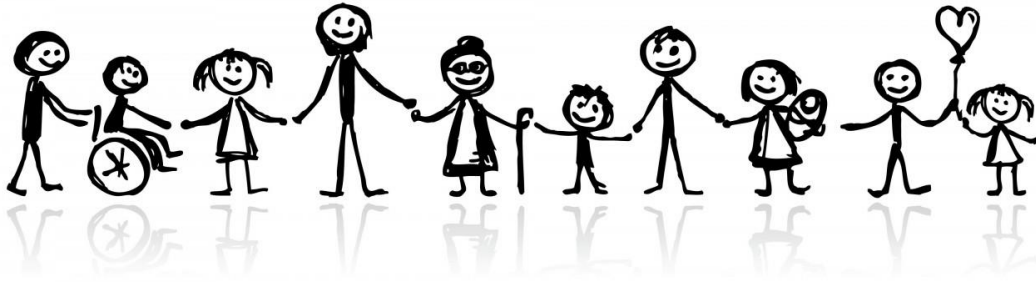
objektyvios aplinkybės, pvz., biologiniai, fiziologiniai trikdžiai, tačiau tai tikrai neturėtų jų eliminuoti iš ugdymo proceso, pagrįsto jų individualiu potencialu. Visa apimančių ugdymo erdvių sukūrimas yra būtinas - vaikai turi leisti laiką užsiimdami įvairialypėmis veiklomis, gauti teigiamos patirties, turėti galimybę dirbti su integruotu ir pritaikytu turiniu - tam, kad žinios būtų taikomos ne tik teoriniame lygmenyje, bet, visų pirma, realiame, praktiniame kasdieniniame gyvenime. Visuomenė, aktyviai skirstanti savo piliečius į izoliuotas grupes, pakiša sau koją bendruomeniškumo, pilietiškumo ir bendro socialinio ekonominio augimo kelyje. Pilnai integruota vieša erdvė visose srityse yra svarbiausias pirmas žingsnis, kuriant tokią ateitį, kurioje visi prisideda prie savo pilnavertiškos laimės bei savo gyvenamosios vietos gerovės. Vienintelis būdas pasiekti tvirtą visuomeninį bendrumą - patenkinti kiekvieno individo poreikius, nepriklausomai nuo (ne)gebėjimų - matyti potencialą, o ne kliūtis.

- 2) **Motyvuojantys ir prasmingi įrankiai, tinkama aplinka ir sąveika** – tai faktoriai, kurie gali padidinti vaikų galimybes įsisavinti informaciją greitai ir sparčiai besikeičiančiame pasaulyje. Ne paslaptis, kad aplinka, kurioje vaikai yra griežtai susodinami į suolus ir taip praleidžia griežtai numatytą laiko tarpą, smarkiai mažina jų dėmesingumą ir gebėjimą suvokti, pasisavinti intensyvų ir didelį srautą informacijos. Švietimo procese naudojamos priemonės turi būti pagrįstos naujausių technologijų taikymu, kartu suvokiant ir praktiškai panaudojant faktą, kad gamta ir natūrali (ne automatizuota ar skaitmenizuota) aplinka, tvirti emociniai ryšiai yra pagrindiniai individo stabilią psichinę sveikatą užtikrinantys veiksniai. Mokymasis iš natūralios aplinkos bei jos apsuptyje padidina motyvaciją, džiaugsmą ir individualius gebėjimus, ryšys, kurį žmonės atranda tarp žmogaus raidos ir gamtos ciklų, suteikia holistinį supratimą, taigi ir empatiją tarpusavio ryšiui su visomis gyvasties formomis visame pasaulyje.

- 3) **Savęs pažinimas ir savirealizacijos būdai.** Be bendrųjų dalykų dėstymo, vaikai turėtų dalyvauti neformaliojo ugdymo procese, kuris yra labai svarbus vėliau sėkmingam jų asmeniniam gyvenimui. Vienas svarbiausių įgūdžių, neskaitant formalių bendrųjų žinių, yra socialinės ir emocinės kompetencijos. Socialinės ir emocinės kompetencijos sukuriamos per prasmingus ryšius tarp suaugusiųjų ir vaikų, kuriuose priimamos ir vertinamos emocijos, t.y. galimybė išreikšti savo emocijas, jausmus, padės vaikui ir jo aplinkai (šeimai, draugams) kurti

pozityvesnius tarpusavio santykius, taigi, suteiks jam daugiau galimybių ateityje, jo socialinio ir ekonominio gyvenimo pasirinkimuose.

Technologinės vizualinio mąstymo priemonės: ką sužinome iš tyrimų?

Švietimo sistemoje dažniausiai pabrėžiami žodiniai, simboliniai ir skaitmeniniai mokymosi būdai, tačiau pastaruoju metu ir šioje srityje įvyko nemažai pokyčių - vis labiau pabrėžiamas vizualinis raštingumas. Kasdieniniame gyvenime ir mokymo procese vizuali informacija naudojama patirčiai interpretuoti ir suvokimui užtikrinti.

Vizualinis mąstymas yra tai, ką mes suvokiame ir verbalizuojame. Jis gali būti neatskiriama problemų sprendimo dalis, pavyzdžiui, naudojant nežodinius informacijos perdavimo būdus.

Mokytojai ir gydytojai jau seniai įrodė, kad multisensorinis ugdymas gali pagerinti mokymosi procesus. Multisensorinio mokymosi privalumas yra tas, kad gali lengviau įtraukti asmenis, linkusius skirtingiems mokymosi stiliams, pavyzdžiui, kai kurie žmonės yra "vizualūs mokiniai", kai kiti - "klausojai".

Tačiau visų svarbiausia tai, kad multisensorinis mokymas yra akivaizdžiai efektyvesnis, kuomet taikomas individualiai. Teigiama, kad žmonės prisimena 10 proc. iš to, ką skaito, 20 proc. – iš to, ką išgirsta, 30 proc. – iš to, ką mato ir 50 proc. – iš to, ką mato ir girdi. Mokyklos, kuriose taikomi vizualiniai, garsiniai, fiziniai ir kinestetiniai metodai, duoda geresnių jų auklėtinių rezultatų daugelyje skirtingų sričių.

Ką galima pakeisti mūsų klasėse ir mokyklose, kad ugdymo procesas būtų visapusiškai pagerintas?

- Turėtų būti pakankamai vietos klasėse ar šalia jų, kad užtikrintumėte prieigą vaikui, kuriam reikia laiko atsipalaiduoti, nusiraminti, būti tyloje;
- Svarbus lankstus grafikas, leidžiantis "pertraukas"; švietimo specialistai turėtų žinoti apie "elgesio signalus" ir apie tai, kaip reaguoti į vaiką; išankstinio pertraukos

poreikio numatymas yra raktas, leidžiantis sumažinti vaikų elgesio sunkumus ir kurti sėkmingą edukacinę aplinką.

- Fizinė aplinka gali būti išdėstyta taip, kad motyvuotų ir intriguotų vaiką: tik pritaikytoje aplinkoje, kuri gali keistis ir plėtotis, vyksta visavertis mokymasis. Erdvė, kuri atspindi moksleivio pomėgius, pavyzdžiui, pakabintos vaiko mėgstamų žmonių nuotraukos, simboliniai atvaizdai ir panašiai, geriau nuteikia darbui ar atsipalaidavimui toje erdvėje.
- Tam tikra aplinka ar erdvės, sukurtos su intriguojančiais elementais, kurie maksimaliai padidina vaikų susidomėjimą, nuteikia natūraliam ir pasitenkinimą žadinančiam įsitraukimui į mokymosi procesą. Keiskite aplinką, skirtingus mokymosi įrankius taip, kad nuolatos domintumėte, intriguotumėte ir motyvuotumėte vaiką.
- Kūrybingos vaizdingos idėjos gali padėti pakeisti įprastą mokymosi erdvę, transformuoti ją ir padaryti panašią į bet kurią pasaulio vietą. Pavyzdžiui, mokslo zona gali tapti mūsų saulės sistemos erdvėlaidiu. ☺

Multisensorinė aplinka jau tapo natūralia švietimo proceso dalimi. Šiuo metu išlieka klausimas, ar tokia aplinka yra taikoma kuo plačiau ir intensyviau, turint mintyje tai, kad vaiko vystymasis ir ugdymas turi būti suvokiami holistiškai.

